

Ο ΦΙΛΟΣ

Τ Η Σ

ΝΕΟΛΑΙΑΣ,

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

Τεύχος Β'.

Ζάκυνθος 1860.

Ἀπρίλιος.

Συνέχεια καὶ τέλος τῆς ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΩΣ.

Φίλοι συμπατριῶται καὶ ἀδελφοί, ὅσοι τιμᾶσθε μὲ τὸ λαμπρὸν ὄνομα τῶν Ἑλλήνων, ὅλους σᾶς παρακαλῶ θερμῶς, ἐκείνους μάλιστα ἀπὸ σᾶς, ὅσοι δὲν εὐτυχήσατε ἀκόμη νὰ ὠφελησέτε τὴν κοινὴν πατριίδα, νὰ μ' ἐνισχύσετε εἰς τὸ μέγα τοῦτο βᾶρος, τὸ ὁποῖον ἀναδέχομαι διὰ τὴν τιμὴν τῆς πατρίδος. Θέλετε δὲ μ' ἐνισχύσει, ὅχι μὲ χρήματα, τὰ ὁποῖα δὲν ζητῶ ἀπὸ κανένα, ἢ μὲ ἐγκώμια, τὰ ὁποῖα νὰ ζητῆ, ἢ νὰ προσμένῃ, δὲν εἶναι δίκαιον ὅστις πληροῖνε τὸ χρέος του, ἀλλὰ μὲ τὴν προθυμίαν νὰ ὠφεληθῆτε ἀπὸ τοὺς κόπους μου. Ἐπλήρωσαν, ὅχι σήμερον πρώτην φοράν, οἱ ΖΩΣΙΜΑΔΑΙ, ὡς γνήσια τέκνα τῆς Ἑλλάδος, τὸ πρὸς τὴν Ἑλλάδα χρέος αὐτῶν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι θέλετε δεῖξει μὲ τὴν προθυμίαν νὰ τὴν ὠφελησέτε, ὅτι καὶ σεῖς υἱοὶ τῆς Ἑλλάδος εἰσθε· τῶρα μάλιστα, ὅταν ἡ κοινὴ μήτηρ ἡμῶν ἔχῃ χρεῖαν ἀπ' ὅλων αὐτῆς τῶν τέκνων τὴν συνδρομὴν, διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν παλαιὰν αὐτῆς ἀρετὴν καὶ δόξαν, νὰ συγκαταριθμηθῆ μὲ τὰ φωτισμένα ἔθνη, καὶ νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς ἐχθροὺς τῆς νὰ φωνάζωσι καὶ μὴ θέλοντες,

Ἄλλ' ὑλολύσατε φαινομένην ταῖς ἀρχαίαισιν Ἀθήναις.

Ἀκούσατε δὲ καὶ σεῖς οἱ νέοι, ὅσων ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ἐσόβισε τοὺς γονεῖς μὲ πλούτον, τὴν ἀπὸ βάθους ψυχῆς μου φιλικὴν ταύτην συμβουλὴν. Ἐν ὅσῳ τὸ γένος ἦτο βεβαρβαρωμένον, φυσικὰ ἄλλη ὑπεροχὴ δὲν εἶχε τόπον εἰς αὐτὸ παρὰ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ πλούτου· δὲν ἐφαίνεσθε τότε ἀνώτεροι τῶν πτωχῶν, παρέξ· διότι οἱ πτωχοὶ ἦσαν γυμνοὶ, καθὼς σεῖς, ἀπὸ παιδείαν. Ἀλλὰ σήμερον τὸ Ἑλληνικὸν γένος ἤρχισε νὰ καταλαμβάνη, ὅτι ὅστις ἔχει ὀφθαλμοὺς εἶναι ἀνώτερος τοῦ τυφλοῦ, ὁ πεπαιδευμένος τοῦ ἀπαιδευτοῦ, ὁ χρησοῦντος τοῦ κακοῦθους, εἰς ὀλίγα λόγια, ὅτι ἡ ἀληθινὴ ὑπεροχὴ εἶναι μόνη τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀρετῆς ἢ ὑπεροχῆ. Ὅταν, μὲ τὴν μεγαλοδωρεάν ταύτην τῶν ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ, παιδευθῶσιν οἱ πτωχοὶ σας ἀδελφοί, ἄλλο πλέον μέσον δὲν σᾶς μένει νὰ ἐξισωθῆτε μὲ αὐτοὺς (ἂν δὲν ἀγαπᾶτε κάλλιον νὰ μείνετε ὑποδέστεροι ἀπ' αὐτοὺς) παρὰ νὰ παιδευθῆτε, καθὼς αὐτοί. Προσέχετε λοιπὸν μὴν, ὅταν σᾶς φθάσῃ τὸ γῆρας, ἀναγκασθῆτε μὲ στεναγμοὺς ἀπαρηγορήτους νὰ καταρᾶσθε τὴν τύχην, ὅτι δὲν σᾶς ἔκαμε πτωχοὺς.

Ἀκούσατε καὶ σεῖς, φίλτατοί μου νέοι, ὅσων τοὺς γονεῖς ἐμπόδιζεν ἕως τώρα ἡ πενία νὰ σᾶς δώσωσιν Ἑλληνικὴν ἀνατροφὴν. Ἡ παιδεία ὄχι μόνον φωτίζει, ἀλλὰ καὶ ἐλευθερώνει ἀπὸ τὴν πτωχείαν καὶ τῆς πτωχείας τὴν ἐντροπὴν. Τί ποτ' ἄλλο δὲν ἐξευτελίζει τὸν ἄνθρωπον, τί ποτ' ἄλλο δὲν τὸν καταφέρει εἰς τὴν κατάστασιν τῶν ἀλόγων ζώων, ὅσον τὸ νὰ μὴ δύναται νὰ ζῆ μὲ τοὺς ἰδρωτάς τοῦ προσώπου του, ἀλλὰ νὰ προσμένη τὴν τροφὴν ἀπὸ τῶν ὁμοίων του τοὺς κόπους. Μόνος ὁ κακὰ ἀναθραμμένος καὶ ἀπαιδευτος πένης κινδυνεύει νὰ καταντήσῃ εἰς τοιαύτην ἀνδραπόδου κατάστασιν· ὅστις ἔχει παιδείαν δὲν φοβεῖται νὰ ψωμοζήτησῃ, μὴτ' ἂν πέσῃ εἰς βαρβάρων χεῖρας αἰχμάλωτος. Τὰ σχολεῖα ἐπολλαπλασιάσθησαν καὶ πολλαπλασιάζονται καθ' ἡμέραν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Μία μόνη πρόφασις σᾶς ἔμενεν ἔτι, τῶν βιβλίων ἢ ἑλλειψίς· ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν θέλετε λαμβάνει καὶ ταῦτα δωρεάν ἀπὸ τὴν πατρικὴν διὰ σᾶς φροντίδα τῶν ΖΩΣΙΜΑΔΩΝ. Προσέχετε λοιπὸν καὶ σεῖς, μὴ μὲ στεναγμοὺς ἀπαρηγορήτους ἀναγκασθῆτε εἰς τὸ γῆρας νὰ καταρᾶσθε τὴν τύχην, ὅτι μὲ τόσα φωτισμοὺ καὶ παιδείας μέσα δὲν σᾶς ἔδωκεν ἰμοῦ καὶ γνῶσιν νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ

Ἱατρός.

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΟΙ
περὶ τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης.

Πρὸς τοὺς Ἑλληνας.

Σᾶς ἐδίδαξεν ἱκανῶς ἡ Προκήρυξις, ὅτι οἱ φιλογενέστατοι Ζωσιμάδαι ἐπεχείρησαν τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, κοινῶς μὲν δι' ὠφέλειαν ὅλων τῆς Ἑλλάδος τῶν νέων, ἐξαιρέτως δὲ τῶν εἰς ὅσους ἡ τύχη δὲν ἔδωκε ἀνάλογα μέσα μὲ τὸν ἔρωτα τῆς παιδείας, ὅστις καίει τὰς εὐγενεῖς αὐτῶν ψυχάς. Ἀφ' ὅσα ἕως τώρα ἤργοπόριζον τῆς Ἑλλάδος τὴν ἀναγέννησιν ἦτο καὶ ἡ ἑλλειψίς τῶν βιβλίων· ἐπειδὴ ἐκράτει τοὺς σπουδάζοντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πτωχοὺς μαθητὰς εἰς πολλὴν τῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων ἀγνοίαν, ἢ τοὺς κατεδικάζει νὰ δαπανῶσι τῆς μαθήσεως τὸν πολῦτιμον καιρὸν εἰς ὀλίγων τινῶν ἀντιγραφῆν, τὰ ὅποια ἐτυπώθησαν πολλάκις, καὶ εἶναι κοινότατα μεταξὺ τῶν ἀλλογενῶν Εὐρωπαίων. Τοιοῦτοτρόπως ἡ διδασκαλία, γινόμενη ἀπὸ διδασκάλους, στερημένους καὶ αὐτοὺς βιβλίων, ἐγένετο μακρὰ, πολῦπνος, ἀηδής, τοιαύτη, εἰς βραχυλογίαν, ὥστ' ἦτο θῶμα, ἂν μετὰ πολλοὺς χρόνους, καὶ ἀπὸ χορὸν μαθητῶν πολυἀριθμον, ἐκβαῖνον ὀλίγοι τινὲς πλουτισμένοι μὲ μετρίαν εἰδήσιν τῆς γλώσσης. Σχολεῖον χωρὶς βιβλία εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ τεχνίτου ἐργαστήριον, γυμνὸν ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα τῆς τέχνης ἐργαλεῖα.

Ἀλλὰ νὰ γένῃ δραστήριος ἡ θεραπεία τῆς ἐλλείψεως ταύτης, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν Ζωσιμάδων, νὰ ἐξαπλωθῇ καὶ νὰ κατασταθῇ κοινὴ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἢ αὐτὴ ἐκείνη σοφία, ἣτις συνελήφθη πρῶτον εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ὁποίαν τᾶλλα ἔθνη δὲν ἐντρέπονται νὰ ὁμολογῶσιν ὅτι ἔλαβον ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, νὰ κανουργισθῇ καὶ νὰ ἀναζήσῃ πάλιν τὸ Ἑλληνικὸν γένος· εἰς ὅλα ταῦτα εἶναι χρεῖα πολλῶν ἄλλων μέσων, τὰ ὅποια παρὰ τοὺς φιλογενεῖς διδασκάλους νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλος δὲν δύναται. Ζητῶ λοιπὸν τὴν ἄδειαν, νὰ σχεδιάσω καὶ τὰ κακὰ τὰ γεννώμενα ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν τῶν μέσων τούτων, καὶ ὅσα καλὰ προσμένονται ἀπὸ τὴν λελογισμένην αὐτῶν μεταχείρησιν. Ἡ αὐτοσχέδιος ἔκθεσις αὕτη δὲν εἶναι συμβουλὴ· ἀλλὰ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς διδασκάλους δὲν ἔχουσι χρεῖαν συμβουλῆς· ἀλλὰ πολλοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἀπαντῶσιν ὅσας δυσκολίας πρόκειται νὰ προσμένη ὅστις ἐπιχειρεῖ νὰ καινοτομήσῃ πράγματα καὶ ἔθνη, εἰς τὰ ὅποια ἡ παλαιώσις ἐπροσκόλλησε, τρόπον τινά, σέβας θρησκευτικόν. Εἰς τοιαύτην περίστασιν, ὁ ἀπλοῦς καὶ ἄκκος ἄνθρωπος

πολεμεί τὴν καινοτομίαν, δι' ὅχι ἄλλο παρὰ διὰ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἔξιν, ἢ ὅποια τὸν κάμνει νὰ φορῆ πάντοτε τὰ αὐτὰ ἐνδύματα, νὰ τρώγῃ τὰ αὐτὰ βρώματα, νὰ κοιμᾶται καὶ νὰ ἐξυπνίζεται τὴν αὐτὴν ὥραν τῆς ἡμέρας, ἂν καὶ τῆς ὑγείας του ἐναντία ἦναι ἡ τοιαύτη ἔξιν, καὶ νὰ ὑπάγῃ καθ' ἡμέραν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους, ἂν καὶ ἦναι ἄλλη συντομωτέρα ὁδὸς, καὶ τόποι ἄλλοι πλέον ἐπιτήδευοι εἰς τὸν σκοπὸν του· τοῦ δὲ πονηροῦ καὶ γόητος αἱ κραυγαί, παρὰ τὴν ἔξιν ταύτην γεννῶνται καὶ ἀπὸ τὸν φόβον, μήπως ἡ κίνησις τοῦ πεπαλαιωμένου πράγματος συγκινήσει καὶ ταραξεί τὴν τιμὴν, τὴν ὅποιαν ἐλάμβανεν ἀπὸ τὸν ἀνόητον ὄχλον δι' αὐτό. Ἡ ἐκθεσις λοιπὸν αὕτη εἶναι φωνὴ συνεπισχύουσα τὰς φωνὰς τῶν φιλογενῶν διδασκάλων, διὰ τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι κατὰ δυστυχίαν ἔμαθον ὅχι νὰ ζυγίσωσιν, ἀλλὰ νὰ μετρώσιν τὰς φωνὰς. Πρὸς δὲ τοὺς ὅσοι στοχάζονται, ἢ ὑποκρίνονται νὰ στοχάζονται, τὰς τοιαύτας καινότητας ὡς καινοτομίας θρησκευτικὰς, ἂν ἀληθῶς εὐρίσκονται καὶ τινες τοιοῦτοι, ἀρκοῦμαι νὰ εἶπω τὰ ὀλίγα ταῦτα φιλόσοφα λόγια τοῦ Ἰσοκράτους· «Τὰς ἐπιδόσεις ὀρώμεν γιγνομένας καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, οὐ διὰ τοὺς ἐμμένοντας ταῖς κληρονομίαις, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐπανορθοῦντας, καὶ τολμῶντας αἰεὶ τι κινεῖν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων (1) ».

Καὶ πρῶτον μὲν πρέπει νὰ λαλήσω περὶ τῆς Γραμματικῆς, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τῶν ἀναρίθμων Γραμματικῶν, αἱ ὅποιαι πολιορκοῦσι τὰ Ἑλληνικὰ φροντιστήρια, μὲ τὴν βλάβην τῶν σπουδαζόντων τὴν γλῶσσαν, ὥστε (πράγμα παράδοξον, ἀλλὰ κατὰ δυστυχίαν ἀληθέστατον) περισσότερο ἤθελ' ὠφελήσει τὸ γένος σήμερον ὅστις καίει παρὰ ὅς τις γράφει Γραμματικὰς.

Ὅποιοῦδήποτ' ἔθνος τῆς γλώσσης ἢ Γραμματικῆς ἄλλο δὲν εἶναι εἰ μὴ συλλογὴ τῶν κανόνων, κατὰ τοὺς ὁποίους γράφει ἢ λαλεῖ, εἰς περιόδον χρόνου τινὰ διωρισμένην, τὸ πλέον πεπαιδευμένον μέρος τοῦ ἔθνους. Ὅταν ἡ γλῶσσα, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται ἡ Γραμματικὴ, ζῆ, οἱ πεπαιδευμένοι τοῦ ἔθνους, δὲν ἔχουν σχεδὸν οὐδεμίαν χρεῖαν τοιαύτης συλλογῆς, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐνομοθέτησαν τοῦς κανόνας τῆς γλώσσης· καὶ οἱ ἀπαιδεῦτοι ἔχουν πολλὰ ὀλίγην χρεῖαν, ἐπειδὴ ἀκούουσι καὶ ἀναγινώσκουσι τοὺς ζῶντας τούτους νομοθέτας. Ἄλλ' ὅταν ἐξ ἀμελείας τῶν πεπαιδευμένων, ἢ καὶ διὰ τὴν φυσικὴν κλίσιν τοῦ ἀνθρώπου νὰ μεταβαίη ἀπὸ τὴν τελειότητα εἰς τὴν παρακμὴν, οἱ κανόνες τῆς γλώσσης ἀρχίζουσι νὰ παραβαίνονται καὶ νὰ καταφρονῶνται, ὅταν ἡ γλῶσσα ἀσθενῇ, καὶ τρέχῃ, νὰ εἶπω οὕτως, εἰς

(1) Ἰσοκράτ. Εὐαγόρ. ἐγκώμ. Τόμ. Β', σελ. 274, ἐκδ. Αὐγήρου.

τὸ γῆρας τῆς, τότε μέρος ἀπὸ τὸ ἔθνος, προθυμούμενοι νὰ ἐμποδίσωσι τὸν θάνατον τῆς γλώσσης, εἰς τὴν ὅποιαν ἔγραψαν οἱ δοξασαντες τὸ ἔθνος, συλλέγουσιν ἀπ' αὐτῶν τὰ συγγράμματα ὅλας τὰς χρήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκείνοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμφωνοῦν, τὰς ἀνάγουσιν εἰς τόσα κεφάλαια, ὅσα εἶναι τὰ μέρη τοῦ λόγου, ἐκθέτουσι τοὺς κανόνας τῆς πρὸς ἄλληλα τούτων ὀρθῆς συντάξεως, καὶ κάμνουσιν οὕτω τὴν λεγομένην Γραμματικὴν (1). Εἶναι λοιπὸν ἡ Γραμματικὴ ἔμφραγμα τρόπον τινὰ καὶ γῆς ἀνάστημα ἐναντίον τοῦ κατακλυσμοῦ τῆς βαρβαρότητος. (Ἀκολουθεῖ.)

Εἰσαγωγή τῆς «ΠΤΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΡΙΜΑΙΑΣ.»

Ἡ Κριμαία, διὰ τε τὴν κεντρικὴν αὐτῆς θέσιν μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, τὸ ὑγιεινὸν αὐτῆς κλίμα, τὴν εὐφορίαν τῆς γῆς καὶ τοὺς αὐτοφρεῖς λιμένας τῆς, ἐξ ἀνημνησθέντων χρόνων διήγειρε τὴν πλεονεξίαν παντὸς λαοῦ, σκοπὸς τοῦ ὁποίου ἦτο γενικὴ κατάρκτησις. Ἐνταῦθα, οἱ ἐπιχειρηματίαι γόνοι τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐθεμελίωσαν ἀποικίας, αἵτινες ἐξηκολούθουν νὰ ἀκμαίωσιν εἰς πᾶν ὅ,τι συντείνει πρὸς τὸν ἐξευγενισμὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῶν Ῥωμαίων. Ὁ παραταθείς πόλεμος, ὅστις, τότε, συνέβη μεταξὺ τῶν νικητῶν τούτων τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἠρωϊκοῦ αὐτῶν ἀντιπάλου Μιθριδάτου, τοῦ τελευταίου Ἑλλήνος ἡγεμόνος τῆς Κριμαίας, ἀναμφιβόλως, ὑπῆρξε μέγα πρόσκομμα εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς χώρας. Ὅμως ἡ ἀλλαγὴ τῶν διοικητῶν ὠφέλησεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τοὺς κατοίκους, διότι, ἀφ' οὗ μετεβλήθη πᾶσα ἐκ μέρους αὐτῶν (τῶν κατοίκων) ἀντίστασις, ἢ αἰεποτε ἐμφρων τῶν Ῥωμαίων πολιτικῆ, σκοπὸν εἶχε τὴν ἀνάμιξιν αὐτῶν μετὰ τῶν ἐθνῶν ἅτινα εἶχον καθυποτάξει, καὶ τὴν πρόσδον τῶν χωρῶν, ὅσας εἶχον κυριεύσει. Περὶ τούτου, λίαν ἐναργῶς, πληροφοροῦμεθα καὶ σήμερον ἐκ τῶν ἐλικσιδῶν ὁδῶν, τῶν διωρύγων, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς δοχεῖα τῶν λιμναζόντων ὑδάτων καὶ λοιμωδῶν βορβόρων, ἐκ τοῦ ὑδραγωγείου, καὶ ἄλλων δημοσίων πολυτίμων ἔργων, τὰ ὅποια ὁ περιηγητὴς Ξεωρεῖ ἡμοῦ μὲ τὰ ἐρείπεια μεγαλοπρεπῶν πόλεων, δεικνύοντα ἅπαντα ὅτι τὸ σχέδιον αὐτῶν ἦτον ὠφέλιμον συνάμα καὶ ἀξιόλογον.

(1) «Τὸ δὲ ὄρθον ἐν ταῖς παρὰ τοῖς ἐνδοξοτέροις τῶν λογίων ὡς ἐπὶ τὸ πολλὸν »λεγόμενοις ἐκ τούτων γὰρ καὶ περὶ τούτων ἡ γραμματικὴ θεωρία καὶ μέθοδος». Θεοδώρ. Γαζ. Γραμματικὴ Βιβλ. Α'.

Ἐπὶ τῆς πτώσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, ἡ Κριμαία κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης εἰς εὐλιβεράν ἀνατροπὴν, ἐξ ἧς οὐδέποτε ἀνέλαβε. Ὡς ὅλαι αἱ ἄλλαι κείμεναι ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου καὶ ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ χώραι, οὕτως καὶ αὕτη βαθμιδῶν, ἐλεγκτήθη ὑπὸ τῶν Σηριωδῶν ἐκείνων βαρβάρων, τῶν Κελτῶν, Σκύθων, Γότθων καὶ Οὐννων, οἵτινες εἰς μυριάδας ἐνεφανίζοντο, πότε μὲν ἐκ τῶν ἀπωτάτων ἐρημῶν τῆς Ἀρκτου, πότε δὲ, ἐκ τῶν μακρῶν πεδιάδων τῆς Ἀσίας, καταρρέοντες ὡς χεῖμαρρος ἐπὶ τῶν γαιῶν τούτων τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ὀλβιότητος, μὴν ἀφίνοντες ἄλλο ὅπισω αὐτῶν κατὰ τὴν τρομερὰν διάβασίν των εἰμὲν μαῦρα ἵχνη ἐρημώσεως καὶ καταστροφῆς.

Εὐτυχῶς, εἰς τὴν Κριμαίαν, μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν βαρβάρων τούτων εἰσέβαλεν ἐπὶ τέλος ἐν τῶν τακτικωτέρων στρατιωτικῶν ταγμάτων ἀφ' ὅσα μέχρι τοῦδε ἀπῆντησαν μετὰ τῶν ἀγρίων τῆς Ἀσίας. Τοιοῦτον τάγμα ἀπετέλουν οἱ ὄπαδοι τοῦ μεγάλου Τάταρος ἀρχηγοῦ τοῦ Κέγκισκάν, ἔθνος συγκειμένου ἐκ μαχίμων ἰππέων, οἵτινες, ἐφ' ὅσον χρόνον διστέλεσαν ἠνωμένοι ὑπὸ τὰς ὁδηγίας ἐνὸς ἀρχηγοῦ, ἦσαν ἀρκούντως ἱκανοὶ νὰ νικήσωσιν ὅποιανδήποτε δύναμιν, τὴν ὁποίαν τὰ ἔθνη ἤθελαν τοῖς ἀντιτάξει, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ ν' ἀναχαιτίσωσι τὴν ἀσκεπτον αὐτῶν πορείαν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ταμερλάνου, διαιρέσεις ἔλαβον χώραν εἰς τὰ συμβουλίᾳ των, καὶ ἀφοῦ διεχωρίσθησαν εἰς διάφορα ἀνεξάρτητα κράτη, ἰσχυρὸς τις ἡγεμὼν, ἀπόγονος τοῦ Κέγκισκάν, ὀνομαζόμενος Κγέραϊ, ἔλαβε τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἰσχυροτέρας φυλῆς, καὶ μὲ τὰ ἐκατομύρια τῶν ὄπαδῶν του, διπνεκῶς, ἀποκατέστη ἐν τῇ Κριμαίᾳ καὶ εἰς τὰς εὐρείας ἐκείνας χώρας ἐπὶ τοῦ βορείου ἀκρωτηρίου τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἐξαιρουμένης τῆς Βασσαραβίας ἐξ ἐνός, καὶ ἐκτεινόμενοι μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Κασπίας ἐκ τοῦ ἄλλου. Ἐνταῦθα ἐξηκολούθησαν νὰ διαμένωσιν ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας, εἰς πείσμα τῆς ἀενάου ἐχθρας τῶν Χριστιανῶν αὐτῶν γειτόνων, τῶν Πολλάκων, Ῥώσων, Οὐγγάρων, καὶ ἄλλων ἐθνῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης.

Αἱ φιλοπόλεμοι αὐταὶ φυλαὶ—οἱ Τάταροι, μεγάλως ἠδικήθησαν ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς ἐποχῆς μας, διότι, καίτοι μὴ ὄντες καθ' ὅλου ἐξευγενισμένοι, ἦσαν, τουλάχιστον, λαὸς φιλόανθρωπος, ἐὰν δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῆς ἀξιεπαίνου ἀνεξίτητης ἦν ἐδείξαν πρὸς πάντας τοὺς διαφέροντας αὐτῶν κατὰ τὸ δόγμα, διότι ἡ Κριμαία, διαρκούσης τῆς διοικήσεώς των, ὑπῆρξε τὸ μόνον καταφύγιον τῶν Ἑβραίων καταδιωκομένων ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, καὶ τούτων ἀλλήλοις διχονοοῦντων—ὅτε μὲν διαμαρτυρούμενοι διαφεύγοντες τοὺς τρόμους τῆς Ἰερᾶς Ἐξετάσεως, ὅτε δὲ Ῥωμαῖοι Καθολικοὶ, τὴν σπάθην τῶν

ὑπὲρ πίστεως ἀντιπάλων αὐτῶν Ἑλλήνων,—ἐκαστος ἐν ἀλλὰς καὶ κατὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ πολέμου, ἠναγκάζετο νὰ καταφεύγῃ παρὰ τοῖς ὄπαδοις τοῦ Μωάμεθ. Ὅτι οἱ αἰρετικοὶ οὗτοι—ἰδίως οἱ Ἕλληνες, οἵτινες ἦσαν οἱ πολυαριθμότεροι—εὐγνωμόνως ἀντήμειψαν τὴν ἐπιδαφιλευθείσαν εἰς αὐτοὺς προστασίαν, τοῦτο μανθάνομεν παρὰ τοῦ Αἰδεσίμου Κ.ου Τοῦκ καὶ Κ.ου Κάστερα, συγχρόνων συγγραφέων, οἵτινες μᾶς πληροφοροῦσιν ὅτι, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μετὰ τὸν Ῥώσων καὶ Τατάρων πολέμων, οἱ Χριστιανοὶ, μέχρι τέλους, ἐπολέμησαν ἀνδρείως εἰς τὰς τάξεις τῶν εὐεργητησάντων αὐτοὺς Μωαμεθανῶν. Ἐκπαλαί, ἡ Κριμαία ἐθεωρήθη ὑπὸ παντὸς κατακτητικῆς λαοῦ μέχρι τῶν Γενουβέζων καὶ τῶν Ἐνετῶν ὡς μία τῶν ἐπισημοτέρων θέσεων τοῦ παλαιοῦ κόσμου. Ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς Εὐρώπης—ὁ Δούναβις—παρέχει αὐτῇ τὰ προϊόντα τῆς Δυτικῆς καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης· ὁ Εὐξείνιος χρησιμεύει ὡς μέσον συγκοινωνίας αὐτῆς μετὰ τῶν πλουσιῶν χωρῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας· ὁ Θρακικὸς Βόσπορος, μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Ἑλλάδος, Ἰταλίας, καὶ τῶν διαφόρων τῆς Μεσογείου ἐπικρατειῶν. Ἡ Νῆσος τοῦ Ταμάν καὶ τὸ Κουβάν ἐνοῦσι αὐτὴν μετὰ τοῦ Καυκάσου, ἡ δὲ Ἀζοφικὴ θάλασσα μετὰ τῆς μεγάλης Ῥωσικῆς Αὐτοκρατορίας. Τοιοῦτοτρόπως, ἡ Κριμαία ἔχει διώρυγας καὶ πόρους δι' ἐμπόριον ὅπερ οὐδέποτε δύναται νὰ χρεωκοπήσῃ καὶ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ ἐξακολουθῇ ἔτι μάλλον ἐπεκτεινόμενον καθ' ὅν χρόνον αἱ εὐλογίαι τῆς εἰρήνης, τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀέλουσι καὶ αὐθις ἐπανέλθει εἰς τὰς ἐπὶ πολὺν χρόνον παραμεληθείσας χώρας τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Ὅμως, ἡ ὠραία αὕτη Χερσονήσος, μ' ὅλας τὰς ὁποίας χορηγεῖ ὠφελείας, ὑπῆρξεν ἄχρι τοῦδε, σχεδὸν, ἄγνωστος εἰς τὰ ἔθνη τῆς Δύσεως, τὰ ὁποῖα ὀλίγον ἐφρόντισαν περὶ αὐτῆς, ὡσὰν νὰ ἔκειτο εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Κίνας. Οὐδὲ εἰσὶν ὀλιγώτερον προσοχῆς ἄξια τὰ φυσικὰ προτερήματα τῆς Χερσονήσου ταύτης. Ἐκτὸς τῆς Σεβαστουπόλεως, ἦτις, κατὰ τὴν γνώμην παντὸς εἰδήμονος, εἶναι, ἤδη, μία τῶν ὀχυροτέρων ναυτικῶν πόλεων τοῦ κόσμου, ὑπάρχουσι διάφοροι ἄλλοι αὐτοφυεῖς λιμένες ἐξίσου καλοὶ, εἴτε, χάριν τοῦ ἐμπορίου, εἴτε, πρὸς ἄμυναν τῶν ναυτικῶν θέσεων.

Ἐὰν προσθέσωμεν καὶ τὸ πασίδηλον γεγονός ὅτι οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι καὶ οἱ χεῖμαρροι τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἅπαντες βοηθοῦσι καθόδον ἐκ τῆς Κριμαίας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, πόσον εἶναι σημαντικὸν διὰ τὰ ἔθνη ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν ἐκβασιν τοῦ παρόντος τυχεροῦ πολέμου, νὰ προλάβωσιν ἤδη, ὅτ' ἔχουσι τὴν δύναμιν, τοιοῦτον ἐπικίνδυνον ἐνδεχόμενον, γνωρίζοντα, ὅτι,

ἐφ' ὅσον ἡ Κριμαία κατέχεται ὑπὸ μεγάλης στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς δυνάμεως, ὅποια ἡ τῆς Ῥωσσίας, οὐδεμία δύναται νὰ υπάρξῃ ἐλπίς σωτηρίας τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, ἢ παντὸς ἄλλου πλησιοχώρου ἀσθενοῦς κράτους.

Ἄλλ' ἐπανελέθωμεν εἰς τὴν περὶ τῆς Κριμαίας ἱστορικὴν ἡμῶν σκιαγραφίαν. Οἱ Τάταροι, ὡς οἱ γείτονες αὐτῶν Τούρκοι, ἀπεστρέφοντο πᾶσαν ἐνασχόλησιν ἐκτὸς ἐκείνης τῶν ὕπλων ἐγκαταλείποντες τὴν γεωργίαν καὶ τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν φροντίδα τῶν Χριστιανῶν καὶ Ἑβραίων ὑπηκόων των.

Ἐκτοτε μὴ εὐαρεστούμενοι εἰς ἄλλο τι ἐρητιστικώτερον ἐν καιρῷ εἰρήνης πάρεξ εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ Χαρεμίου, καὶ ὑποκύπτοντες εἰς τὴν ὀκνηρίαν τόσον ἰδιάζουσαν εἰς τὸν Ἀσιατικὸν χαρακτῆρα, προΐοντος τοῦ χρόνου, ἐφάνησαν, κατὰ τὴν ῥώμην, πολλῶ κατώτεροι τῶν μαχίμων αὐτῶν προγόνων, χωρὶς ν' ἀποκτήσωσι, πρᾶγμα, τὸ ὅποιον χρεωστεῖται εἰς τὰ ἐξαιρετικὰ ἔθιμα τῶν Μωαμεθανῶν, τὰς γνώσεις καὶ τὴν ὀξύνοϊαν τῶν Χριστιανικῶν ἐθνῶν.

Ἀναγνωρίζοντες τὸν Σουλτάνον ὡς ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας των, καὶ ὄντες, τρόπον τινὰ, ἀνεξάρτητοι τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης, ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τῆς χώρας των κειμένης ἐπὶ τῆς ἄκρας τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, συνεχῶς ὑπέκειντο εἰς προσβολὰς ἐκ μέρους τῶν Πολλάκων, Οὐγγάρων, καὶ μεταγενεστέρως τῶν Ῥώσσων, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μακρῶν πολέμων μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων ἐθνῶν καὶ τῶν Τούρκων, τῶν ἀρχαίων αὐτῶν πολεμίων. Προσέτι, ὅμως, ἂν καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Τατάρων εἶχεν, ἐπὶ πολὺ, ἐλαττωθῆ, φθορὰ, ἣτις συνήθως φαίνεται εἰς πάντα Μωαμεθανικὸν λαόν, μ' ὅλον τοῦτο, αὐτοί, ἐπὶ μακρὸν καὶ ἀνδρείως ἐπολέμησαν ἀμυνόμενοι τὴν πατρίδα των, καὶ, ἐπὶ τέλους, διετήρησαν τὴν ἐπικρατήσασαν περὶ αὐτῶν φήμην, ὅτι ἦσαν οἱ ἐπιτηδεϊότεροι ἱππεῖς τῆς ἐποχῆς των. Μάλιστα, καὶ καθ' ἣν περίπτωσιν ὀλόκληρος ἡ δύναμις τῆς Ῥωσσικῆς Αὐτοκρατορίας ἐστράφη κατ' αὐτῶν, ἐάν, ἕνεκα τῶν πολιτικῶν διενέξεων, δὲν ἦσαν δύο κόμματα, οἱ ὑπερασπισταὶ τῶν ἀντιπάλων Κἄνς, διαφιλονεικοῦντες περὶ τῆς ἐξουσίας, χωρὶς διόλου ν' ἀποβλέπωσι τὰ συμφέροντα τῆς ἰδίας των πατρίδος—ἴσως ἤθελαν νικήσει τοὺς ἐχθροὺς των.

Συγγραφεῖς τῆς σημερινῆς ἐποχῆς ἐμνημόνευσαν πολλοὺς ἐνδιαφέροντας τρόπους ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα τῶν Τατάρων τῆς Κριμαίας. Οὗτοι ἐξάθησαν οἱ τολμηρότεροι ἱππεῖς καὶ οἱ ἐμπειρότεροι ξιφιστῆς τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, καὶ πρὸς τούτοις διέπρεψαν διὰ τὰς κοινωνικὰς αὐτῶν ἀρετὰς, τὴν φιλαλήθειαν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς

ἐργασίας των, ὡς καὶ διὰ τὴν φιλανθρωπίαν των καὶ τὰ μεταξὺ αὐτῶν καλοῦσθαι αἰσθήματα. Καὶ τὴν σήμερον, περιηγούμενός τις τὴν Κριμαίαν εἶλει, ἀσμένως, ἴδει εἰσέτι ὑπάρχοντας διαφόρους ἐπικεικῆς νόμους συστηθέντας ὑπὸ διαφόρων Κἄνς καὶ ἰδιαιτέρων ἀτόμων.

Μετὰ τὴν βιαίαν κατοχὴν τῆς Λιβωνίας καὶ Κουρλανδίας, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ὀνομάσωμεν κατ'ἀκρίβειαν, ὁ Μέγας Πέτρος, μονίμως, ἐγκαθιδρυθεὶς ἐν τῇ Βαλτικῇ, ἐστρεψε τὴν προσοχὴν του εἰς ἄλλας θαλάσσας κειμένας πλησίον τῆς αὐτοκρατορίας του, τὸν Εὐξείνιον καὶ τὴν Κασπίαν, ὅτε, διὰ τοῦ μεγαλεπήθου νοός του, ἐσκέφθη ὅτι, ἐάν ποτε ἡ Ῥωσσία ἐμελλε νὰ ἐγερθῆ ἐπὶ τῶν εἰρηπιαίων τῆς Τουρκίας καὶ Περσίας, πρέπει νὰ ἐπιτύχῃ τὴν κατοχὴν τῆς Χερσονήσου, καὶ διὰ τοιαύτης ἀξιοθαυμάστου ἐπιμονῆς ἐπεδίωξε τὸν σκοπὸν του, ὥστε, διὰ τῆς συνθήκης τῶν 1724, εἶδε τὰς Ῥωσσικὰς κατακτήσεις, ὡς τοῦ θανάτου! μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἀραξῆ! ἐν ᾧ, συγχρόνως, ἡ Κριμαία καὶ ὁ Καύκασος ἐγένοντο τὸ θέατρον ἀδιαλείπτων μαχῶν, προκαλουμένων παρὰ τῶν κατακτητικῶν αὐτοῦ στρατῶν κατὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἀτυχῶν τούτων τόπων.

Ἰσχυρὰ οὕσα ἐν τῇ ἐνότῃ καὶ ἐθνικότητι τοῦ λαοῦ τῆς, καὶ ἔχουσα γείτονες, ἀφ' ἐνὸς μὲν, διαχωρισμένους ἕνεκα τῶν πολιτικῶν διενέξεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ, κατεσπαραγμένους ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων διαπληκτιμῶν καὶ τῶν ἐχθροπαθειῶν ἐναντίων σχισμάτων, ὁμολογητέον, ὅτι ἡ Ῥωσσία εὐρέθη εἰς θέσιν νὰ ἐνισχυθῆ ὅπως μετατρέψῃ τὰς ἐριδὰς των εἰς ἴδιον αὐτῆς ὄφελος, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὰ κακὰ ταῦτα ἐπαυξάνουσιν ἔτι μᾶλλον κατὰ τὴν ἐποχὴν μας.

Ὡσαύτως, μετὰ τῆς κρυπτῆς ἐκείνης περιπέλειως τοσοῦτον ἰδιαζούσης τῇ Ῥωσσικῇ πολιτικῇ, αὐτὴ δὲν ἐπεχείρησε νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν περιφέρειάν της ἕως οὗ ἐκ τῶν διχονοιῶν καὶ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τῶν ἐννοουμένων αὐτῆς θυμάτων, ἔμαθεν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἀντιέξωσι, ἐνταυτῷ, μετὰ μεγάλης προσοχῆς, ἀείποτε, ὑπεκφεύγουσα τὸν τρόπον δι' οὗ ἠδύνατο νὰ ἐκτεθῆ εἰς πόλεμον μετὰ τινος τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης δυνάμεων. Τὰ γεινιάζοντα αὐτὴν ἀσθενῆ καὶ μικρὰ κράτη ἦσαν τὸ λατομεῖόν της, καὶ, ἵνα τὰ κατακτήσῃ, ὑφίστατο, μόνον, ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐνσπείρῃ διχονοίαν μεταξὺ τῶν κατοίκων, ἀκολούθως, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ὅτι ἐβοήθει τοὺς συμμάχους της, νὰ εἰσέλθῃ καὶ λάβῃ στρατιωτικὴν κατοχὴν ὡς προστατίς τῆς χώρας, ἣτις, τότε, βεβαίως, ἤθελε συγκαταταχθῆ μετὰ τῶν κτήσεών της. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἤθελεν ἐπιτύχει τὴν κατοχὴν τῆς Κουρλανδίας, Λιβωνίας, Πολλωνίας, Γεωργίας, Μογγολίας, Ἰμμερητίας, καὶ τῶν ἐκτεταμένων ἐκείνων χωρῶν, αἵτινες, μίαν

φορὰν, ἔδιδαν εἰσόδημα εἰς τὸν Κανὸς τῆς Κριμαίας, ἐκτὸς τῶν τῶν ὠραίων ἐπαρχῶν τὰς ὁποίας ἀφῆρασεν ἐκ τῆς ἀσθενοῦς παλάμης τῆς Περσίας καὶ Τουρκίας, καὶ αἵτινες ἔχουσιν ἔκτασιν μεγαλύτεραν ἐκείνης τὴν ὁποίαν δύνανται νὰ λάβωσιν ἠνωμένα ἡ Γαλλία καὶ Μεγάλη Βρεττανία. (Ἀκολουθεῖ.)

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ.

ΑΝΝΗ ΚΟΜΝΗΝΗ Η ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΣ.

Ἦλκε τὸ γένος ἡ γυνὴ αὕτη, ἀπὸ τῆς Βασιλικῆς τῶν Κομνηνῶν δυναστείας, πρωτότοκος οὐσα θυγάτηρ Ἀλεξίου τοῦ Αυτοκράτορος καὶ Εἰρήνης Δούκα. Σύζυγος δὲ Νικηφόρου Καίσαρος τοῦ Βουενίου, ἀνδρὸς συνενοῦντος εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν καὶ παιδείαν οὐ μικράν.

Ἐγεννήθη ἡ Ἄννη ἐν Βυζαντίῳ κατὰ τὸ 1083, ἀπέθανε δὲ περὶ τὸ 1148, τὸ 65 ἔτος τῆς ἡλικίας της ἄγουσα.

Πολλὰ παραδόξα διηγούνται περὶ τῆς νεανικῆς ἡλικίας τῆς Βασιλύπαιδος ταύτης, τινες μάλιστα προσθέτουσιν ὅτι κατὰ βαρβάρων συνεκστράτευε τῷ πατρί.

Προικισθεῖσα ἀπὸ τὴν φύσιν μὲ ἔξοχον καὶ σπανίαν νοδὸς ἐτοιμότητα, ἀνατραφεῖσα βασιλικῶς, καὶ εὐμοιρήσασα οὐχὶ τῆς τυχούσης ἐκπαιδεύσεως, ταχέως κατέστη περίβλεπτος διὰ τε τὴν μάθησιν καὶ τὴν εὐφυΐαν αὐτῆς.

Ἀλέξιον τὸν Κομνηνὸν ἀποθανόντα, διεδέχετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης. Τότε ἡ ἡγεμονίαις Ἄννη, συνομώσασα πρὸς πολλοὺς δυσαρεστημένους αὐλικούς, ἐπεχείρησε τὴν ἐκθρόνισιν αὐτοῦ, ἐπὶ σκοπῶν νὰ ἀναγορεύσῃ Αυτοκράτορα τὸν Καίσαρα Βουένιον.

Ἄλλ' ἡ συνωμοσία ἀπεκαλύφθη, οἱ δὲ συνωμῶται, στερηθέντες τῶν ὑπαρχόντων των, ἐξορίσθησαν.

Τότε ἡ εὐτυχὴς τοῦ Ἀλεξίου θυγάτηρ, φεύγουσα τὸν κόσμον, οὗ τινος εἶχεν ἤδη ἀρχίσῃ νὰ γένηται τὰς πικρίας, καὶ γενομένη (λέγουσι) Μοναχῆ, ἀφιερῶθη ἕλωι εἰς τὴν σπουδὴν καὶ μελέτην, εἰς αὐτὴν καὶ μόνην εὐρίσκουσα ἀνακούφισιν καὶ παρηγορίαν τῶν πόνων της.

Περὶ τὴν ἐποχὴν ταύτην συνέγραψε τὴν Ἀλεξιάδα, τουτέστι τὴν περὶ τῶν κατορθωμάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς Ἀλεξίου δεκαπεντάβιβλον Ἱστορικὴν Πραγματείαν, ἀρχίζουσαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1081, καὶ τελευτῶσαν εἰς τὸ ἔτος 1118· τὸν ἐπιστημονικὸν τοῦ

τον διάγουσα βίον, ἡ Ἄννη ἐτελεύτησεν ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Ἐμμανουὴλ Κομνηνοῦ.

Καὶ τοιοῦτος μὲν ἐν βραχεῖ ὁ τῆς Κομνηνῆς βίος· τίς δὲ ὁ χαρακτήρ τῆς ἡγεμονίδος ταύτης; τίς ἡ ἀξία αὐτῆς ὡς Συγγραφεῖς, καὶ ὁποῖον τὸ κύρος της ὡς Ἱστορικοῦ, ἰδοὺ τί ἀπολείπεται ἐν ὀλίγοις νὰ προσθέσωμεν.

Ἀνατραφεῖσα ἐντὸς Αὐλῆς φιλοδόξου καὶ πολυτελοῦς, καθεζομένη παρὰ τὸν Βυζαντινὸν θρόνον, δὲν ἠδύνατο ἡ Ἄννη ἢ νὰ κατέχεται ὑπὸ αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν ἕλωι, οὕτως εἰπεῖν, Ἀριστοκρατικῶν.

Ὁ ἀγέρωχος καὶ φιλόδοξος αὐτῆς χαρακτήρ, τὴν ἔσυρε ταχέως μακρὰν τοῦ κόσμου, ἐν ᾧ εἰς τὸ ἐξῆς ἤθελε ζῆ μόνη καὶ ἐγκαταλειμμένη, ἐν ᾧ κατὰ πᾶν αὐτῆς βῆμα ἤθελεν ἀπαντᾶ τι, ἀποσπὸν τῶν ὁμμάτων της δάκρυα πικρά. Ὀπίσασα τὴν δεξιάν αὐτῆς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ Βασιλέως της, ἀπειθῆς ὑπήκοος, καὶ σκληρὰ ἀδελφῆ, ἡσθάνθη, ἴσως, ἀργὰ, τὰς τύψεις τοῦ Συνειδότος.

Δὲν εἴμεθα ὅθεν τῆς γνώμης τῶν ἀποκαλεσάντων τὴν Ἄννην Ἠρωίδα, καὶ μάλιστα Ἀπαράμιλλον. Ἔργα τοιαῦτα δὲν συνηγοροῦσι, βεβαίως, ὑπὲρ τῶν ἐπιχειρησάντων αὐτὰ. Ὅσοι καὶ ἂν ἀγαπῶμεν τὴν Κομνηνὴν, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ καταδικάσωμεν τὴν ἀπάνθρωπον πρᾶξιν της.

Ἡ Ἱστορία ὅμως τῶν γραμμάτων ἐδικαίωσε τὴν Βασιλοπαιδα, ὁ δὲ ἀπονεμηθεὶς αὐτῇ τίτλος τῆς Σοφωτάτης, εἶναι βεβαίως ἀξία ἀμοιβῆ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων σπουδῶν της.

Καὶ πραγματικῶς, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἀνατολὴ πᾶσα ἐβυθίζετο εἰς σκότος πυκνὸν ἀμαθείας, κατὰ τὴν παραμονὴν αὐτὴν τῶν Σταυροφοριῶν, ὁ Βυζαντινὸς κόσμος εἶδεν ἐμβρόντητος τὴν γυναῖκα ταύτην βάπτουσαν τὸν κάλαμον καὶ χαράττουσαν μελίρροτα Ἀττικὰ ῥήματα. Ἡ Ἀλεξιάς ἐπέζησε τῆς Ἄννης ὅπως διαιωίσῃ τὸν θρίαμβον, τὸν τελευταῖον ἴσως, τῆς Ἀττικῆς Σοφίας ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς ἀγυρτείας!

Καὶ δὲν ἐθαύμασε μόνη ἡ Σοφὴ Εὐρώπη τὴν πολυμαθεῖαν τῆς γυναικὸς καὶ τὸ γλαφυρὸν τοῦ ὕφους της, καὶ οἱ σύγχρονοι αὐτοὶ τὴν ἐθαύμασαν. Ὁ Ζωναρᾶς ἔλεγε περὶ τῆς Ἄννης, ὅτι ἀκαὶ τὴν γλώτταν εἶχεν ἀκριβῶς Ἀττικίζουσαν καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. Ταῦτα δὲ αὐτῇ προσεγένοντο, προσθέτει, φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ. Προσετετήκει γὰρ ταῖς βίβλοις καὶ λόγοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὠμίλει αὐτοῖς.»

Τὸ περίεργον δὲ εἶναι ὅτι καὶ αὕτη ἡ Ἄννη, ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Ἀλεξιάδος, μεγαλοφρονουσα, πλέκει αὐτῇ εἰς ἑαυτὴν μεγαλοπρεπεῖς

ἐγκώμιον, ὕπερ, ὡς πάνυ περίεργον, ἐνταῦθα παραθέτομεν·

«Ταῦτα, λέγει, διεγνωκυτά ἐγὼ Ἄννη, θυγάτηρ μὲν Βασιλέων Ἀλεξίου καὶ Εἰρήνης, πορφύρας τιθῆναι με τε καὶ γέννημα, γραμμάτων οὐκ ἄμοιρος, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἑλληνίζειν ἐς ἄκρον ἐσπουδακυτά, καὶ ῥητορικῆς οὐκ ἀμελέτητος ἔχουσα, καὶ τὰς Ἀριστοτελικὰς τέχνας εὖ ἀναλεξαμένη, καὶ τοὺς Πλάτωνος διαλόγους καὶ τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς Τετρακτύος τῶν μαθημάτων πυκάσασα,» κτλ.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἡ Ἀλεξιάς ὡς σύγγραμμα· ὡς ἱστορία δὲ, καὶ τοι πολύτιμος διὰ τὰ γεγονότα ἅτινα ἱστορεῖ, καὶ τὴν πιστὴν εἰκόνα ἣν παρέχει ἡμῖν τοῦ τότε Βυζαντινοῦ θρόνου, δὲν χρῆζει πάντοτε τυφλῆς πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνης.

Ἡ θυγάτηρ, ἱστοριογράφος τῶν πράξεων τοῦ πατρὸς της, δὲν ἠδυνήθη πάντοτε νὰ διατηρήσῃ τὴν ἀναγκαιούσαν ἀμεροληψίαν τῆς ἱστορικοῦ. Τὸ δὲ ὕκον φίλτρον πολλάκις κατέπνιξεν τὴν φωνὴν τῆς Συνειδήσεως!

Ἐφοβήθη ἡ Ἄννη μήπως παροργίσῃ τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς της, ὡς ἐσπάραξε τὴν καρδίαν τοῦ Ἀδελφοῦ αὐτῆς.

Ἐφοβῆτο νέας τοῦ Συνειδότος Τύψεις!

Τὰ ὀλίγα ταῦτα γράψαντες περὶ Ἄννης, ἠθελήσαμεν νὰ ἀποδώσωμεν εἰς τὸ Πανελλήνιον ἐν ὄνομα ἐνδοξον μὲν, οὐχὶ δὲ τόσον γνωστὸν.

Εἴθε καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων νὰ γεννηθῶσι γυναῖκες τοιαῦται! Εἴθε ἡ νέα Ἑλλάς νὰ βλαστήσῃ καὶ αὕτη Κορίννας καὶ Ὑπατείας! Γένοιτο!!!

Ἀθῆναι, τῆ 41ῃ Μαρτίου 1860.

Ἀριστοτέλης Π. Γκίνης Λευκάδος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΝ ΛΙΣΒΟΝΗ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ ΣΕΙΣΜΟΥ

ΚΑΤΑ ΤΟ 1755.

(Ἐκ τοῦ GIUSEPPE BARETTI.)

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Αἱ ἐλεεινὰ πηρώσεις καὶ οἱ παράδοξοι θάνατοι οἱ προξενηθέντες ἐκ τοσοῦτου δυστυχοῦς συμβεβηκότος ἐστάθησαν ἀναρίθμητοι, καὶ ἀναρίθμητοι ὑπῆρξαν οἱ γονεῖς, οἵτινες ἀπώλεσαν ἄλλοι μὲν ὅλα, ἄλλοι δὲ μέρος τῶν ἑαυτῶν τέκνων, καὶ ἀναρίθμητα τὰ τέκνα, ἅτινα ἀπώλεσαν τοὺς γονεῖς, καὶ ὀλιγώταται αἱ οἰκογένειαι, αἱ μὴ στερηθεῖσαι ἢ μὲν τοῦ πατρὸς, ἢ δὲ τῆς μητρὸς, ἄλλη μὲν ἑνὸς, ἄλλη δὲ

περισσότερα τέκνων, ἢ ἄλλου συγγενοῦς καὶ ὁμαιμονοῦ· καὶ ἐπὶ τέλους ὅλοι, ἀνευ ἐξαιρέσεως ὅλοι ἔλαβον βλάβην κατὰ τὴν ζωὴν, ἢ τοῦλάχιστον κατὰ τὴν περιουσίαν· ἐπειδὴ ἀνημμεναί, ὡσπερ ἤδη εἶπον, ὅλαι αἱ φωτῖαι, καθότι ἦτο καθαυτὸ ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἐν πάσῃ οἰκίᾳ προητοιμαζόντο τὰ γεύματα, καὶ λάμποντα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀναρίθμητα φῶτα χάριν τῆς ἑορτασίου ἡμέρας, τὸ κύλισμα ἐκείνων τῶν τοσοῦτων φωτιῶν ἐπὶ τῶν ἀπείρων σανιδωμάτων, καὶ ἡ πτώσις τῶν ἱερῶν κηροπηγῶν ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων, καὶ τὸ ἀνοίγμα τῶν ἐστῶν καὶ τῶν σανιδωμάτων, καὶ ἡ ἀπάντησις τοσοῦτων τε ἀνθρώπων καὶ φλογῶν μετὰ τοιούτων καὶ τοσοῦτων καυσίμων ὑλῶν, συνέτεινον ὥστε ταχέως τὸ καταβιβρώσκον στοιχεῖον νὰ διαδοθῇ καὶ νὰ προσκολληθῇ εἰς τόσα τῆς πόλεως μέρη, καὶ ἐδοθηθῆναι τοσοῦτον ταχέως ὑπὸ βορείου τινὸς ἀκαταπαύστου ἀνέμου, ἐνεκα τοῦ ὅτι δὲν εὕρισκετο ἐκεῖ τις, ὁ ὅποιος νὰ προστρέξῃ εἰς τὸ νὰ σβέσῃ τὴν πυρκαϊάν, τὴν ταχέως γενικὴν ἀποκατασταθεῖσαν, καὶ κατασφραγέντα τὰ ὑδραγωγεῖα τὰ εἰς τὴν Λισβόνην τὸ ὕδωρ χορηγοῦντα, ἐντὸς ὀλίγων ὥρῶν ἢ εἰς ἄκρον ἀξιοθρήνητος ἐκείνη πυρκαϊά, ἐτελείωσε νὰ πληρῶσῃ ἐσχάτης ἀνεπανορθώτου δυστυχίας τὸν ἐν ἀγωνίᾳ ἀπομείναντα λαόν, ὅστις ἐκπεπληγμένος ἐκ τοσοῦτων ἐπανειλημμένων δεινῶν, ἀντὶ νὰ προσπαθῇ κατὰ τινα τρόπον, παρήτησεν εἰς αὐτὴν πᾶν τι εἰς ἐλευθέραν βοράν, καὶ ἔτρξε κραυγάζων καὶ κλαίων ὡς παράφρων εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ εἰς τοὺς λειμῶνας, ὅπου, ὅστις ἠδυνήθη, εἶχε καταφύγει, ἵνα ἐκ τῆς πρώτης βλάβης ἀπαλλαγῇ.

Ἐκεῖ ἡ κοινὴ δυστυχία εἶχεν ἰσάσει πάντα βαθμὸν ἀτόμων, καὶ οἱ τε κύριοι καὶ κυραὶ οἱ τοῦ τόπου ἀνώτεροι, μηδὲ αὐτῶν τῶν ἡγεμονιδῶν τοῦ βασιλικοῦ αἵματος ἐξαιρουμένων, εὐρέθησαν ἐν τῇ ἰδίᾳ τύχῃ μετὰ τοῦ εὐτελεστεροῦ ὄχλου· καὶ ἐκεῖ πολλοὶ, οἵτινες ἐνεκα ἀσθενείας, ἢ ἐνεκα τῆς προτεραιᾶς νηστείας εὐρέθησαν κατὰ πολλὰ ἠδονατισμένοι ἐκ τῆς πείνης, ἐλειποθύμησαν ἐλεεινῶς τὴν ἐπιούσαν νύκτα, καὶ οὐχὶ ὀλίγοι ἐτελεύτησαν ἐκ λιμοῦ ἔμπροσθεν τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ εἰς ἄκρον τεθλιμμένου ἑαυτῶν βασιλέως, ὅστις διαρκούσης ὅλης ἐκείνης τῆς δυστυχοῦς ἡμέρας, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη νὰ προσφέρῃ αὐτοῖς, ἢ δάκρυα πικρά. Καὶ, ὦ! πόσοι εὐποροὶ μεγιστάνες καὶ πόσοι εὐγενεῖς οἰκοδέσποιναι, πόσοι σεμναὶ νεάνιδες ἐβιάσθησαν ἐκεῖ νὰ ἐπικαλεσθῶσι βοήθειάν τε καὶ εὐσπλαγγίαν, ἢ νὰ ὑποφέρωσι πλησίον ἑαυτῶν τὴν ἀηδῆ συντροφίαν τῶν δυσωδούντων φουλοβίων, ἢ αἰσχροῶν γυναικῶν, καὶ νὰ φθονῶσιν ἐνίοτε τεμάχιόν τι ἄρτου ἐπαιτηθέντος, ὅπερ ἐπαίτης τις ἐξέβαλλεν ἐκ τοῦ θυλακίου, ἵνα φάγῃ αὐτό. Ὅλοι οἱ τοσοῦτον θυλλοῦμενοι θησαυροὶ τῆς Βρασιλίας ἢ τῆς Γόης κακῶς ἢ

Θελον ἰσοτιμηθῆν τότε, δὲν θέλω εἰπεῖ μεθ' ἐνός ναυτικοῦ διπύρου (biscotto) εὐρωτιῶντος, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοῦ σεσηπτότος φλοιοῦ τοῦ κοινοτέρου καρπού, τοσοῦτον ὑπερβολικῆ τε καὶ γενικῆ ἐντός ὀλίγων ὥρων ἀποκατέστη ὁ λοιμός. Εἶναι τι, ὦ ἀδελφοί, κινοῦν εἰς λύπην ἀνεκφραστον τὴν ψυχὴν, τὸ νὰ ἐπισκεφθῆ τις ἐκείνας τὰς καταστροφὰς μετὰ τινων, οἵτινες ὑπῆρξαν αὐτόπται τοσαύτης δυστυχίας, καὶ ν' ἀκούῃ αὐτοὺς λέγοντας ἀνά πᾶν βῆμα — Ἐδῶ ἐτελεύτησεν ὁ ἐμός πατήρ· ἐκεῖ ἡ μήτηρ μου ἐτάφη· ἐνταῦθα οἰκογένειά τις ἀπώλεσθη ἀνευ τοῦ νὰ δυνῆθῃ τις ἐκ ταύτης νὰ σωθῆ· ἐκεῖ ἐστεροθῆν τοῦ πλέον ἀκριβοῦς ἐμοῦ φίλου, ὃν τινα ἐν τῷ κόσμῳ εἶχον! Ἴδου τὰ λείψανα τοῦ πλατατίου μεγάλου τινός ὑποκειμένου, φονευθέντος διὰ μιᾶς μεθ' ἄλλων τῶν ἐξουτοῦ συγγενῶν· καὶ ἴδου τὰ ἴχνη τοῦ λαμπροῦ ἐκείνου νεοῦ, ἐντός τοῦ ὁποίου πλείονες τῶν πεντακοσίων Χριστιανῶν κατετάφησαν ἐν ἀκαρεῖ. Ἐκατὸν ἱερεῖς ἐδῶ ἐτελεύτησαν διὰ μιᾶς, ἐν ᾧ ἐψάλλον τοὺς ὕμνους τοῦ Κυρίου ἐν τῷ χορῷ· καὶ τὸ μοναστήριον τοῦτο ἀπώλεσεν ἑκατὸν πεντήκοντα μοναχὰς ἐν βροτῇ ὀφθαλμοῦ! Πολλοὶ κατατετρομασμένοι ἵπποι καὶ ἡμίονοι ἐκρημίσθησαν κάτω ἀπ' ἐκείνων τῶν κρημνωδῶν βράχων, ἄλλοι μὲν μετὰ τῶν ἵππέων ἢ ἀναβατῶν ἐπὶ τῆς ῥάχως, ἄλλοι δὲ μετὰ τῶν ἀμαξῶν, ἄστινας ἔσυρον, αἵτινες ἦσαν πλήρεις ἀνθρώπων. Ἴδου τὰ συντρίμματα τοῦ τοίχου τοῦ ἐπὶ τοῦ τῆς Ἰσπανίας Πρέσβεως πεσόντος, καὶ ἴδου ὁ τόπος, ὅπου οἱ φύλακες, οἱ τὸν φυγάδα ἡμῶν Μονάρχην ἀκολουθοῦντες, ἀφ' ἠρπάγησαν στιγμιαίως παρὰ τοῦ θανάτου, ὑπὸ τὸ βασιλικὸν αὐτοῦ βλέμμα. — Ὁ περιπλανώμενος ξένος εἰς τὰς ἀξιοθρηνητούς ἐκείνας καταστροφὰς, ἀκούει νὰ λέγωνται παρὰ τῶν συνοδούντων αὐτὸν χιλιᾶδες τοιοῦτων λυπηρῶν συμβάντων· καὶ ὁ εἰς διακόπτει τὸν ἄλλον ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ διηγηθῆ αὐτῷ ἄλλο τι, τοῦ πρώτου σκληρότερον· καὶ ὅστις δικαίνει καὶ ἐννοεῖ τὴν τῶν ἄλλων περιέργειαν, ἴσεται παρευθὺς, καὶ μετὰ σχημάτων πεφοβισμένων, καὶ μετὰ προσώπου λελυπημένου, καὶ μετὰ λέξεων εἰσέτι τρεμουσῶν, εἰ καὶ ἐκ τῆς τρομερᾶς ἐκείνης ἡμέρας πέντε ἔτη παρήλθον, σοὶ διηγῆται τὴν θλιβεράν ἱστορίαν τῶν ἐξουτοῦ δυστυχῶν, καὶ σὲ πληροφορεῖ περὶ τῶν ἀνεπανορθώτων δυστυχημάτων, ἅτινα τῷ συνέβησαν, καὶ ἀκολούθως ἀναχωρεῖ στενάζων καὶ πλήρης μελαγχολίας, καὶ σὲ κάμνουσι μετὰ ταῦτα νὰ φριξῆς ἐκ νέου, ὅταν σοὶ ἐνθυμίζωσι τὸ ψῦχος, τὸν ἀνεμον καὶ τὴν ῥαγδαίαν βροχὴν, ἣτις ἐπὶ τινὰς ἡμέρας μετὰ τὸν σεισμόν ἔκαμε ν' ἀποθάνωσι πλεῖστοι ἐκ τῶν σωθέντων ἐξ ἐκείνου τοῦ ἐξολοθρευμοῦ, ὡς πολὺ κακῶς ἐνδυμάτων ἐφωδιασμένοι κατὰ τὴν δυστυχῆ τῆς φυγῆς ὥραν· οὔτε εἶναι νὰ θαυμάσῃ τις ἐάν

εἰσέτι δίδονται εἰς κλαυθμούς καὶ εἰς θρήνους καὶ εἰς λυγμούς καὶ ἄχρις ὄλουγμῶν φοικωδῶν, ὅταν ἐν τῇ ἐξουτῶν μνήμῃ ἀναπολώσῃ τὸ βασανιστικὸν ἐκπάγωμα τῶν μελῶν των, ἀναγκασθέντες νὰ στέκωσιν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας τε καὶ νύκτας ἀνευ τῆς ἐλαχίστης προφυλάξεως κατὰ τῆς ἐμμανοῦς καὶ ἀνυποφορωτάτης ἀσυγκρασίας τῆς πεπαγωμένης τοῦ ἔτους ὥρας· καὶ εἰς τοσαύτας ζημίας καὶ δεινὰ πρόσθετες τὴν ὑπερβολικὴν ἔλλειψιν παντός τροφίμου, τὴν αὐτοὺς ἀναγκάσαν νὰ τρώγωσιν, οὐχὶ μόνον τὰ ὠμὰ κρέατα τῶν πετεινῶν καὶ τῶν φαγωσίμων τετραπόδων, ἅτινα ἐπαρουσιάσθησαν πρὸ αὐτῶν, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐκεῖνα τῶν σκύλων, τῶν αἰλούρων καὶ τῶν μυῶν, καὶ προσέτι τὰ χόρτα, καὶ τὰς ῥίζας, καὶ τὰ φύλλα, καὶ τοὺς φλοιοὺς τῶν δένδρων, ἵνα καταπραῖνωσι τὴν ὑπερβολικὴν πείναν μᾶλλον, ἢ ἵνα τὴν ζωὴν παρατείνωσι.

Διάφοροι ὑπῆρξαν αἱ τότε εἰς τὸν κόσμον διαδοθεῖσαι ταύτης τῆς μεγάλης καταστροφῆς περιγραφαί, καὶ οἱ Πορτογάλλοι, ὅταν ὁ καιρὸς ἤρchiσε νὰ ἐπιφέρῃ ἐπ' ἀνόρθωσιν τινα εἰς τὰ πολὺ λυπηρὰ τε καὶ σφοδρὰ δεινὰ αὐτῶν, ἐσυμπέραναν ὅτι ὁ ἐξουτῶν πληθυσμὸς ὀλιγόστευσε περισσότερο τῶν ἐνενηήκοντα χιλιάδων ἐν ταύτῃ μόνον τῇ πόλει· ἀλλ' εἰ καὶ εἶχον μεταχειρισθῆ τὴν ὑπερβολὴν κατὰ τὸ ἡμισυ, ὥσπερ συνειθίζουσιν οἱ δεινοπαθήσαντες, ἤθελεν εἶσθαι μ' ὄλον τοῦτο πάντοτε ἐλεεινότατον συμβάν κινοῦν ἐς ἀείποτε τὴν τῶν ἀνθρώπων συμπάθειαν.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ.)

Διονύσιος Πετριτσόπουλος.

(Ἐκ τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα Περιηγήσεως τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος

Τόμ. Γ', Κεφ. Κς').

Περὶ Ἀνατροφῆς τῶν Ἀθηναίων.

§ α. Οἱ Μιτυληναῖοι, ὑποτάξαντές τινες τῶν ἰδίων συμμάχων ἀποστατήσαντας, τοὺς ἀπηγόρευσαν, ἀπὸ τοῦ νὰ δίδωσιν εἰς τὰ παιδία των τὴν ἐλαχίστην διδασκαλίαν. Δὲν ἦσαν μέσον καλλίτερον, νὰ τοὺς ἔχωσιν εἰς τὴν δουλείαν πάντοτε, εἰμὴ μόνον, νὰ τοὺς κρατῶσιν εἰς ἀμάθειαν. Ὁ σκοπὸς τῆς ἀνατροφῆς ἀφορᾷ, νὰ προξενῆ, εἰς μὲν τὸ σῶμα, τὴν ἀπαιτουμένην εἰς αὐτὸ δύναμιν, εἰς δὲν τὴν ψυχὴν, τὴν τελειότητα, ὅσης εἶναι δεκτικῆ. Ἡ ἀνατροφή, παρὰ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις, ἀρχίζει ἀπὸ τοῦ παιδός τὴν γέννησιν, καὶ τελειώνει

εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του. Ὁ χρόνος αὐτῆς τῆς πράξεως, διὰ τὰ μορφώσῃ πολιτίας, δὲν εἶναι τόσον διεξοδικὰς, ἀλλ' εἶναι πολλὰ ἔλλιπῆς, διὰ τῶν συγγενῶν τὴν ἀμέλειαν, οἷτινες παραιτοῦσι τὴν ἐλπίδα τῆς πολιτείας, καὶ τῆς γενεᾶς των, κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς δούλους, εἶτα δὲ εἰς μισθωτοὺς παιδαγωγούς. Οἱ νομοθέται, περὶ ταύτης τῆς ὕλης, δὲν ὠμίλησαν ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ γενικῶς. Οἱ φιλόσοφοι εἰσῆλθον εἰς μεγαλητέρας λεπτολογίας, ἀνήγαγον ἔτι τὰς θεωρίας των καὶ ἕως εἰς ἐκείνας τὰς φροντίδας, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ παιδικὴ ἡλικία, καὶ ἕως εἰς τὰς αὐστηρὰς ἐνίοτε προσοχὰς τῶν, ὅσοι δι' αὐτὴν φροντίζουσι. Εἰς αὐτὴν τὴν οὐσιώδη ὕλην καταγιγόμενος, θέλω δεῖξει τὰς σχέσεις ἐθίμων τιῶν μὲ τὴν θρησκείαν, ἢ τὴν διοίκησιν, καὶ ὡς πρὸς τὰς καταχρήσεις, θέλω ἐπιτάξει τὰς συμβουλὰς τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν.

§ 6'. **Ἐπίχαρις**, σύζυγος τοῦ Ἀπολλοδώρου, ὅπου εἶχον τὸ κατάλυμά μου, ἔμελλεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ γεννησῆ. Κατὰ τὰς τεσσαράκοντα πρώτας ἡμέρας τῆς ἐγγαστρίας της, δὲν εἶναι συγχωρημένον εἰς αὐτὴν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν οἰκίαν. Πολλάκις μετὰ ταῦτα τὴν ἐνθυμίζουσι, ὅτι ἡ διαγωγή, καὶ ὑγεία της, συμβάλλουσι τὰ μέγιστα εἰς τοῦ παιδὸς της τὴν σύσασιν, καὶ χρεωστεῖ νὰ μεταχειρίζεται καλὴν τροφήν, καὶ νὰ περικρατῇ τὰς δυνάμεις της μὲ περιπάτους ἐλαφροῦς. Ἀνάμεσα εἰς πολλὰ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ἔθνη, τὰ ὅποια οἱ Ἕλληνες ὀνομάζουσι βάρβαρα, ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως παιδὸς τινος ἦταν ἡμέρα πένθους διὰ τὴν γενεάν του· συναθροίζοντο περὶ αὐτὰ οἱ συγγενεῖς, τὸ θρηνοῦσιν, ὅτι ἐδέχθη τὰ ὀλέθρια δῶρα τῆς ζωῆς. Οἱ φρικώδεις οὗτοι θρῆνοι εἶναι μὲ τὰς γνώμας τῶν σοφῶν τῆς Ἑλλάδος πολλὰ σύμφωνοι. Ὅταν συλλογισθῇ κἀνεὶς, ἔλεγον, τὴν ἀναμένουσαν τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς εἰμαρμένον, πρέπει νὰ καταδρέχῃ τὸ λεῖκνόν του μὲ τὰ δάκρυα. Μὲ ὅλον τοῦτο, εἰς τὴν γέννησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀπολλοδώρου, εἶδον τὴν συμπάθειαν, καὶ τὴν χαρὰν, ὅτι ἔλαμπεν εἰς τὰ ὄμματα ὄλων τῶν συγγενῶν. Εἶδον ὅτι ἐκρέμασάν εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας σέφανον ἐλαίας, τῆς γεωργίας σύμβολον, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι διωρισμένος ὁ ἄνθρωπος. Εἶδον ἔτι, ὅτι, ὅταν ἐγεννᾶτο θυγάτηρ, δέσμη τις ἀπὸ ἔριον, τεθειμένη εἰς τὸν τόπον τοῦ στεφάνου, ἐχαρακτήριζε τὸ εἶδος τῶν ἐργασιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἔχει χρέος νὰ καταγίνηται τὸ γυναικεῖον φύλον. Αὐτὴ ἡ συνήθεια, ἔχνογραφουσα τὰ παλαιὰ ἦθη, ἀναγγέλλει εἰς τὴν δημοκρατίαν, ὅτι ἀπέκτησεν ἕνα πολίτην. Ἄλλοτε ἀνήγγελε τὰ καθήκοντα τοῦ πατρὸς, καὶ τῆς μητρὸς τῆς γενεᾶς. (Ἀκολουθεῖ.)